

2024-25

GUIDE TIL FRITIDS- & STUDIEJOB

JOBPATRULJEN
FAGBEVÆGSELSEN - VI GØR DIG STÆRKERE!

GUIDE TIL FRITIDS- & STUDIEJOB

Guide til fritids- & studiejob, udgivet af Jobpatruljen, juni 2024.
Grafisk design: Kristian Emil Petersen, www.grafiskafdeling.dk
Forsidefoto: Kristian Emil Petersen, www.grafiskafdeling.dk
Oplag: 75.000

JOBPATRULJESEKRETARIATET

Weidekampsgade 8
2300 København S
jobpatruljen@jobpatruljen.dk

REDAKTION

3F - Fagligt Fælles Forbund, Amalie Larsen
Dansk Metal, Nadia Sofia Carstens
FOA - Fag og Arbejde, Finn Grønmar
Fødevarerforbundet NNF, Charlotte Ellegaard
HK Handel, Jens Eriksen
HK Privat, Gitte Faber
Jobpatruljen, Trine Thomhav

TAK

Tak til Viktor, Juliane og Kvickly Hyrdehøj Roskilde for at bidrage til nye fotos. Forsidefoto: Viktor.

INDHOLD

INTRODUKTION

Rigtig mange unge har et fritidsjob. Desværre oplever alt for mange, at der kan opstå problemer på jobbet, som kan betyde, at man har brug for hjælp. Det kan fx være, at:

- du ikke får nok i løn?
- du ikke får nok i feriepenge?
- du selv skal finde en afløser, når du er syg?
- du ikke får løn for prøvevagter eller oplæringsvagter?

Vi har desværre både set og hørt det før – og derfor er vi også klar til at hjælpe dig med gode råd. Jobpatruljen er fagforeningernes hjælp til unge med fritidsjob. Vi kører rundt i landet og besøger unge på deres arbejde. Vi tjekker løn og ansættelsesforhold og giver gode råd om, hvordan du får den bedste start på arbejdsmarkedet. Får du problemer på dit arbejde, eller har du spørgsmål om din løn, regler, overenskomster m.m., kan du **ringe til Jobpatruljen på 8024 1010**.

Her kan du tale med os anonymt og få svar på dine spørgsmål.

FØR DU STARTER I ET NYT FRITIDSJOB

Har du fået et fritidsjob? Tillykke! Et godt fritidsjob giver både penge på kontoen og masser af gode erfaringer. Alligevel er det en god idé at være sikker på, at du arbejder under nogle ordentlige forhold, inden du begynder på dit nye job. Herunder kan du læse en række gode råd til, hvordan du vurderer dit nye job.

TJEK DIT NYE JOB

- Vurdér jobbet.** Før du siger ja til et nyt job, er det vigtigt, at du overvejer: Har du lyst til jobbet, og kan du kombinere arbejdstiden og arbejdsopgaverne med din skolegang og dine fritidsinteresser?
- Undersøg, om arbejdspladsen har overenskomst** – det vil sige, om de har lavet en aftale med en fagforening om løn, arbejdstider, opsigelsesvarsler, fridage m.m. Fagforeningen ved, om der er overenskomst på din arbejdsplads. Husk, at alle mindstelønninger, du kan se i denne guide, kun gælder, hvis din arbejdsplads har overenskomst.
- Sørg for at få en ansættelseskontrakt.** Husk at gennemgå den med dine forældre eller din fagforening, inden du skriver under. Sørg for, at både du og din arbejdsgiver skriver under.
- Undersøg dine rettigheder.** Der gælder særlige love og regler for unge under 18 år. Alle arbejdsgivere skal overholde reglerne - uanset, om der er en overenskomst eller ej. Undersøg om din arbejdsplads lever op til dem. En fagforening kan hjælpe dig.

FÅ SVAR PÅ DINE SPØRGSMÅL

- **Kontakt din fagforening.** Find ud af, hvilken fagforening dit kommende job hører under. Du kan læse mere om fagforeninger på side 80-86.
- **Kontakt Jobpatruljen** på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk. Vi svarer bl.a. på spørgsmål om løn, overenskomster, fagforeningsmedlemskab og love og regler på arbejdsmarkedet.

6 GODE RÅD

- 1. Sørg for at have en ansættelseskontrakt**, der er underskrevet af dig og din chef. Husk at gennemgå den med dine forældre eller en fagforening, inden du skriver under.
- 2. Undersøg, om der er overenskomst på din arbejdsplads.** En overenskomst vil sige, at din arbejdsplads har lavet en aftale med en fagforening om bl.a. løn, arbejdstider og opsigelsesvarsler. Din fagforening ved, om der er en overenskomst, hvor du arbejder. Husk, at alle mindstelønninger, du kan se her i guiden, kun gælder, hvis din arbejdsplads har overenskomst.
- 3. Undersøg dine rettigheder**, og om din arbejdsplads lever op til dem. Din fagforening kan hjælpe dig.
- 4. Skriv din arbejdstid ned i en kalender**, så du altid kan tjekke, om du får løn for alle de timer, du arbejder.
- 5. Sig fra over for din chef**, eller gå til din tillids- eller arbejdsmiljørepræsentant, hvis du synes, du bliver uretfærdigt behandlet, eller hvis arbejdsmiljøet ikke er i orden.
- 6. Meld dig ind i en fagforening.** Din fagforening kan hjælpe dig med de problemer, der kan opstå på din arbejdsplads. Den kan bl.a. hjælpe, hvis du bliver snydt i løn, mangler feriepenge eller arbejder med ting, som du ikke må. Det er vigtigt, at du melder dig ind, inden problemerne opstår.

HVILKE REGLER GÆLDER PÅ ARBEJDSMARKEDET?

Arbejdsmarkedet har regler, som både du og din arbejdsgiver skal overholde. Reglerne kan deles op i to kategorier: Overenskomster og love.

HVAD ER EN OVERENSKOMST?

En overenskomst er en aftale mellem din fagforening og arbejdsgiver om løn, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.m. Hvis din arbejdsplads ikke har en overenskomst, skal du selv forhandle løn og arbejdsforhold. Uden en overenskomst kan du ikke kræve den løn, som du finder her i guiden.

HVEM GÆLDER LOVENE FOR?

Arbejdsmarkedets love gælder for alle, uanset om din arbejdsplads har overenskomst eller ej. Der er desuden særlige regler, som gælder for dig, der er under 18 år. De regler og love, der gælder på arbejdsmarkedet, kan du læse mere om i denne guide.

HVORFOR SKAL DU VÆRE MEDLEM AF EN FAGFORENING?

Det er en god idé at være medlem af en fagforening – også som ung. Alle over 13 år kan være medlem. Fagforeningen hjælper dig bl.a. juridisk og med råd og vejledning, hvis du får problemer på din arbejdsplads med fx din løn eller din chef. Derudover er fagforeningen med til at forhandle overenskomster. Derfor er de med til at sikre, at du får en ordentlig løn for dit arbejde.

LOVE OG REGLER

Som fritidsjobber under 18 år er du beskyttet af særlig lovgivning, som alle arbejdsgivere har pligt til at overholde.

Arbejdsmarkedets love gælder for alle, uanset om din arbejdsplads har overenskomst eller ej. Der er desuden særlige regler, som gælder for dig, der er under 18 år.

På de næste sider kan du læse om mange af de love og regler, som kan være vigtige for dig at kende.

LOVE OG REGLER

- 10 Ansættelseskontrakt
- 12 Funktionærloven
- 13 14 Er du under 13 år?
- 15 14 Er du 13-15 år?
- 16 Ferie og feriepenge
- 20 Fyret
- 22 Skat
- 23 Sygdom

ARBEJDSMILJØ

- 26 Undgå arbejdsskader
- 27 Er du kommet til skade?
- 28 Arbejdstid og hviletid
- 30 Må du arbejde alene?
- 31 Arbejde i lokaler med alkohol
- 32 Kemikalier
- 32 Opløsningsmidler
- 33 Kemikalier – færemærkede produkter
- 35 Løft og skub
- 38 Maskiner
- 41 Psykisk arbejdsmiljø
- 42 Er dine grænser blevet overskredet? – Seksuel chikane

ANSÆTTELSESKONTRAKT

Det er vigtigt at få en ansættelseskontrakt, så både du og din chef ved, hvad I har aftalt om din ansættelse.

HVORNÅR HAR DU RET TIL EN ANSÆTTELSESKONTRAKT?

Om du har krav på at få en ansættelseskontrakt, afhænger af, hvor længe du har været ansat, og hvor mange timer om ugen du arbejder.

Hvis du er ansat **efter** den 1. juli 2023, har du ret til en ansættelseskontrakt i dit fritids- eller studiejob, når du har været ansat i mere end 7 dage og din arbejdstid er mere end 3 timer om ugen i gennemsnit. Det gælder både:

- hvis du og din chef på forhånd har aftalt, at du skal arbejde mere end 3 timer om ugen i gennemsnit eller
- hvis du og din chef ikke på forhånd har aftalt en garanteret mængde arbejde, men du faktisk arbejder mere end 3 timer om ugen i gennemsnit i en periode på 4 uger, fx hvis din arbejdstid stiger løbende.

Hvis du er ansat **før** den 1. juli 2023, har du ret til en ansættelseskontrakt, hvis din arbejdstid er mere end 8 timer om ugen i gennemsnit. Læs mere på www.jobpatruljen.dk/regler/ansættelseskontrakt/

HVAD SKAL EN ANSÆTTELSESKONTRAKT INDEHOLDE?

Din kontrakt skal indeholde informationer om alle vigtige ansættelsesforhold, I har aftalt. Blandt andet:

- Navn og adresse på dig og din arbejdsplads
- Beskrivelse af arbejdet (fx titel, stilling eller jobkategori)
- Tidspunkt for ansættelsens begyndelse
- Tidspunkt for, hvornår ansættelsen stopper (hvis stillingen er tidsbegrænset)
- Varighed og vilkår, hvis der er prøvetid
- Varsler for opsigelse (både for dig og din arbejdsplads)
- Løn og tillæg
- Hvornår lønnen udbetales
- Arbejdstid (den normale daglige og ugentlige arbejdstid)
- Regler for vagtplanlægning
- Om du har ret til uddannelse (fx kurser)
- Om der gælder en overenskomst, funktionærloven eller anden aftale.

Du kan se en skabelon for en typisk ansættelseskontrakt i omslaget på denne guide.

Både du og din arbejdsgiver skal underskrive kontrakten.

Husk at få en kopi.

Skriv aldrig under på en kontrakt, før du er helt sikker på, hvad du skriver under på. Husk derfor at spørge dine forældre eller din fagforening til råds, inden du skriver under på din ansættelseskontrakt. Er du ikke allerede medlem af en fagforening, kan du spørge Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

FUNKTIONÆRLOVEN

Du er såkaldt funktionær, hvis du er omfattet af funktionærloven. Funktionærloven giver dig særlige rettigheder som fuld løn under sygdom og længere opsigelsesvarsler.

HVORNÅR ER DU OMFATTET AF FUNKTIONÆRLOVEN?

For at være funktionær, skal du mindst opfylde disse 3 punkter:

- Du skal udføre funktionærarbejde – altså fx arbejde i butik, på lager med kundekontakt eller på kontor.
- Du skal arbejde mere end 8 timer om ugen i gennemsnit.
- Du skal være i et tjenesteforhold – det vil sige, at din arbejdsgiver kan bestemme, om du skal møde på arbejde eller ej.

Som fritidsjobber kan du i nogle perioder være omfattet af funktionærloven og i andre perioder ikke. Bemærk, at det ikke betyder noget, om du er over eller under 18 år. Hvis du er i tvivl, om funktionærloven gælder for dig, så kontakt din fagforening eller Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

HVILKE REGLER GÆLDER I FUNKTIONÆRLOVEN?

Funktionærloven har nogle særlige regler. Blandt andet har du krav på mindst 1 måneds opsigelse (hvis du bliver opsagt) de første 5 måneder af din ansættelse, medmindre I har aftalt prøvetid. Derefter har du krav på 3 måneders opsigelse. Dit opsigelsesvarsel stiger med 1 måned hvert 3. år – dog kun indtil 6 måneders opsigelse. Er du ikke funktionær, vil dine opsigelsesvarsler stå i din ansættelseskontrakt. Ofte vil varsler for ikke-funktionærer være kortere end dem, der gælder i funktionærloven.

HVAD ER PRØVETID?

Hvis du har fået et nyt job, vil der ofte stå i din kontrakt, at du har 3 måneders prøvetid. Det betyder, at din arbejdsgiver i prøveperioden kan opsigte dig med 14 dages varsel (altså senest inden 2½ måned). Hvis du vil opsigte dit job, kan du som regel gøre det fra dag til dag i prøveperioden, men i nogle kontrakter er der et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage. Det betyder, at du også selv skal sige op med 14 dages varsel (altså senest efter 2½ måned). Husk derfor altid at læse din kontrakt igennem eller få hjælp af din fagforening, inden du skriver under.

ER DU UNDER 13 ÅR?

Hvis du er under 13 år, må du som udgangspunkt ikke have et arbejde. Det kræver altid en tilladelse fra politiet, hvis børn under 13 år skal arbejde.

Du kan dog få tilladelse til at arbejde med nogle bestemte kulturelle eller lignende aktiviteter. Det gælder deltagelse eller medvirken i fx:

- enkeltstående sportsaktiviteter
- teaterforestillinger
- varietéforestillinger
- koncerter
- cirkusforestillinger
- radio og tv
- optagelse af en film eller reklamefilm

HVORDAN SØGER MAN OM TILLADELSE?

Den virksomhed, du skal arbejde for, skal indhente en tilladelse hos politiet. Politiet kan give virksomheden tilladelse til, at du medvirker i selve den kulturelle aktivitet, men ikke afledte aktiviteter, fx salg af programmer. Politiet giver kun tilladelse, hvis aktiviteten ikke skader din sikkerhed, sundhed eller udvikling, og den ikke går ud over din skolegang. Hvis politiet giver tilladelse, sendes tilladelsen til virksomheden og en kopi til dine forældre, så de er klar over, hvad der er givet tilladelse til.

Læs mere på www.jobpatruljen.dk/regler/under-13-aar/

STÅR DINE ARBEJDSOPGAVER IKKE PÅ LISTERNE SIDE 14-15?

Så er det som udgangspunkt ulovligt. Er du i tvivl? Kontakt din fagforening, Arbejdstilsynet eller Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

ER DU 13-15 ÅR?

HVIS DU ER MELLEM 13 OG 15 ÅR OG IKKE HAR AFSLUTTET 9. KLASSE, MÅ DU KUN UDFØRE DISSE ARBEJDSOPGAVER:

- Lettere arbejde inden for landbrug, gartneri, rideskoler med fodring, udmugning, pasning af mindre husdyr samt heste, lugning, bær- og frugtplukning, plantning, grøntsagsopsamling og lignende opgaver
- Lettere arbejde med modtagelse, sortering, optælling, prismærkning samt pakning af varer og emballage i butikker, supermarkeder og varehuse
- Lettere ekspedition i forretninger, restauranter m.v.
- Lettere rengøring, oprydning og borddækning
- Lettere manuel montering, dog ikke lodning og svejsning
- Lettere malearbejde, dog ikke sprøjtemaling
- Lettere manuelt arbejde, fx ilægning i poser, kuverter og æsker, kontrol og pudsning af færdige produkter, samt håndtering af rent vasketøj
- Lettere budtjeneste, herunder internt piccoloarbejde, og udbringning af aviser og lignende
- Lettere arbejde med bogopsætning på biblioteker
- Lettere arbejde med desinfektion af koyvere og lignende med desinfektionsmidler og andre midler, der er godkendt til formålet af Fødevarestyrelsen. Midlerne må ikke være færemærkede eller indeholde organiske opløsningsmidler.

DETTE MÅ DU EKSEMPELVIS IKKE LAVE, NÅR DU ER MELLEM 13-15 ÅR, OG IKKE HAR AFSLUTTET 9. KLASSE:

- Ekspedere mange eller tunge varer
- Arbejde i udgangskasser i supermarkeder
- Arbejde steder, hvor du skal løfte tunge kasser over 12 kg, fx kasser med fyldte sodavand og øl
- Rengøre store arealer.

FERIE OG FERIEPENGE

Hvis du har, eller har haft, et job, har du ret til feriepenge – også, hvis du er under 18 år. Feriepengene er 12,5 % af din løn og tillæg. Det er ulovligt, hvis din arbejdsgiver siger, at din løn er inklusive feriepenge.

HVORNÅR SKAL DU HAVE FERIEPENGE?

Du optjener dine feriepenge i perioden fra den 1. september til den 31. august (12 måneder). Dette kaldes optjeningsåret. Du kan holde din ferie i perioden fra den 1. september til den 31. december, (16 måneder), dog skal fire af ugerne ligge i optjeningsåret. Dette kaldes ferieafholdelsesåret.

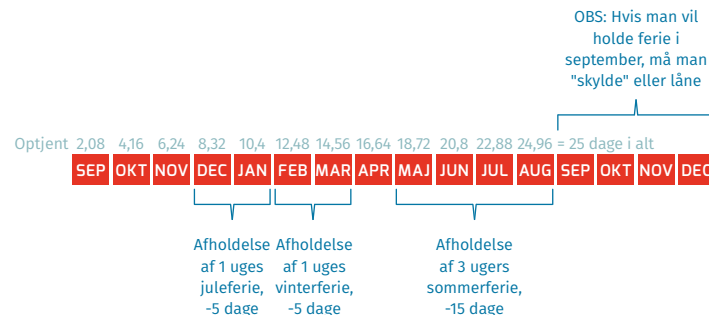

Du optjener 2,08 feriedage for hver måned, du er ansat. Feriedagene kan du bruge allerede måneden efter. Du kan også spare dem sammen og afholde dem i portioner, så du f.eks. afholder 1 uges vinterferie. Du optjener 25 feriedage, hvis du er ansat et helt år.

Det vil sige, hvis du starter på dit nye arbejde den 1. september 2024, kan du fra den 1. oktober 2024 afholde 2 dages ferie. Du har så en rest på 0,08 dag, som vil blive gemt til senere.

Nedenfor kan du se, hvordan et normalt år vil kunne se ud, hvis man er ansat fra den 1. september.

Husk at du har ret til at holde 3 ugers samlet ferie i sommerperioden, også kaldet hovedferieperioden, som er fra den 1. maj til den 31. september, hvis du har optjent nok ferie til at afholde ferien. Hvis din arbejdsgiver holder ferielukket, er der en række særlige regler, der gælder. Kontakt din fagforening for nærmere information.

I ferieloven er det blevet muligt at "låne" ferien af din arbejdsgiver. Dette kan fx være relevant for dig, hvis du gerne vil med vennerne på skiferie i uge 7. Hvis du ikke har været ansat siden den 1. november og ikke har noget ferie fra en anden arbejdsgiver, vil du ikke have ret til at få 5 dages fri. Her kan din arbejdsgiver give dig lov til at afholde ferien, før du har optjent den. Husk, at hvis du stopper hos din arbejdsgiver, inden du har "betalt ferien tilbage", kan arbejdsgiveren trække det fra din løn.

<< Feriepenge begyndte på forrige side

Feriepenge kan udbetales gennem FerieKonto eller fra din arbejdsgiver:

- FerieKonto:
  - Du får feriepengene fra FerieKonto. Log på www.borger.dk med dit MitID. Her kan du også se, hvor mange feriepenge du har opsparet.
  - Du får tilsendt et elektronisk feriekort via e-Boks. Du udfylder kortet og får overført dine feriepenge til din NemKonto (lønkonto).
- Arbejdsgiver:
  - Du skal kontakte din arbejdsgiver, hvis det er din arbejdsgiver, der skal betale dine feriepenge. Din arbejdsgiver vil kunne fortælle dig, hvornår de bliver udbetalt.

HVIS DU IKKE FÅR DINE FERIEPENGE

Har du efter den 30. september feriepenge til gode efter ferieafholdelsesperiodens udløb, skal du huske at skrive til din arbejdsgiver inden 5 år. Du skal kunne dokumentere, at du har afholdt ferien, for at få udbetalt pengene. Husk selv at gemme en kopi. Hvis dette ikke hjælper, skal du kontakte din fagforening. Efter 5 år bliver feriepengene forældede.

Er du i tvivl? Så læs mere på www.borger.dk/feriepenge.

FYRET

Det er aldrig sjovt at blive fyret fra sit job. Mange gange er der en god forklaring, som ikke har noget at gøre med din indsats. Det er også nyttigt at få feedback, hvis du kan lære noget nyt eller gøre nogle ting endnu bedre i dit næste job.

HVIS DU BLIVER FYRET, SÅ HUSK:

- Bed om at få din opsigelse på skrift med en begrundelse for, hvorfor du er blevet fyret.
- Sørg for at få den løn og de feriepenge, du har til gode.
- Kontakt din fagforening, hvis du mener, at du er blevet uretfærdigt behandlet.
- Hvis det er muligt, så kontakt altid din fagforening inden, du skriver under på din opsigelse.
- Er du uenig i begrundelsen for din fyring? Så skriv kun under på modtagelsen af opsigelsen og aldrig på, at du er enig. Du kan fx skrive: *Jeg underskriver kun på modtagelsen af min opsigelse, da jeg er uenig i begrundelsen for min fyring.*

KONTAKT DIN FAGFORENING

Hvis du er blevet fyret uden grund, kan der være tale om en usaglig fyring, og så er det ikke lovligt.

Fagforeningerne hjælper mange medlemmer med erstatning ved usaglig fyring.

SKAT

HVAD ER ET FRIKORT?

Du må hvert år tjene et bestemt beløb uden at skulle betale skat. Tjener du under dette beløb, skal du have et frikort.

Skattestyrelsen opretter automatisk et frikort til dig i starten af det år, hvor du fylder 15 år. Din arbejdsgiver bruger automatisk dit frikort og henter det direkte hos Skattestyrelsen.

På www.skat.dk kan du selv se beløbet på dit frikort. På frikortet står der også, hvor mange procent du skal betale i skat, når du har tjent mere end det skattefrie beløb.

Selvom du har frikort, skal du stadig betale arbejdsmarkedsbidrag (AM-bidrag), som er 8 % af din løn.

Du kan godt have mere end ét job, men du kan kun få ét frikort. Har du et deltids- eller fuldtidsjob, anbefaler vi, at du får lavet dit frikort om til et skattekort. Så er du sikker på, at dit frikort ikke pludselig er opbrugt, og du så kommer til at betale fuld skat af alt, hvad du tjener. Kontakt Skattestyrelsen på 7222 1818.

Har du andre spørgsmål om din skat? Kig på www.skat.dk/unge, hvor Skattestyrelsen har samlet svarene på mange af de spørgsmål, unge ofte har om skat.

KAN SORT ARBEJDE BETALE SIG?

Det kan aldrig betale sig at arbejde sort. Det er ulovligt, du har ingen rettigheder, du kan ikke få feriepenge, og du får ingen hjælp eller erstatning, hvis der sker en ulykke på dit arbejde. Der er nemlig ingen beviser for, at du er ansat.

Desuden går den skat, vi betaler, til blandt andet skoler, hospitaler og fritidsanlæg som svømmehaller og fodboldbaner.

SYGDOM

SKAL JEG HAVE LØN, NÅR JEG ER SYG?

Hvis du er omfattet af funktionærloven, hvilket kræver at du arbejder i mere end 8 timer om ugen i gennemsnit, og arbejder i fx butik, på lager med kundekontakt eller på kontor (se evt. side 12), får du fuld løn under sygdom.

Som fritidsjobber, der ikke er omfattet af funktionærloven, kan du også have ret til løn under sygdom/sygedagpenge, hvis:

- du har været ansat uafbrudt i mindst 8 uger
- du har arbejdet mindst 74 timer i alt inden for de seneste 8 uger.

Størrelsen af dine sygedagpenge skal være din normale timeløn (dog højst 126,89 kr. pr. time i 2024) gange det antal timer, du skulle have arbejdet.

Det er din arbejdsgiver, som skal udbetale sygedagpenge i de første 30 kalenderdage. Hvis du stadig er syg efter 30 dage, skal din kommune udbetale pengene til dig.

SKAL JEG SELV FINDE EN AFLØSER?

Du skal aldrig – heller ikke som fritidsjobber – selv finde en afløser, når du er syg. Det er altid chefens ansvar at finde en afløser. Din chef må heller ikke spørge til, hvad du fejler.

LOVE OG REGLER ARBEJDSMILJØ

Der er nogle ting, du skal vide for at kunne udføre dit arbejde. Din arbejdsgiver har pligt til blandt andet at oplyse dig om eventuelle risici ved arbejdet og skal instruere dig i, hvordan du kan arbejde sikkert. I dette kapitel kan du læse om nogle af de love og regler, der handler om arbejdsmiljø – alt fra arbejdstid til brug af maskiner.

ARBEJDSMILJØ

- 26 Undgå arbejdsskader
- 27 Er du kommet til skade?
- 28 Arbejdstid og hviletid
- 30 Må du arbejde alene?
- 31 Arbejde i lokaler med alkohol
- 32 Kemikalier
- 32 Opløsningsmidler
- 33 Kemikalier – færemærkede produkter
- 35 Løft og skub
- 38 Maskiner
- 41 Psykisk arbejdsmiljø
- 42 Er dine grænser blevet overskredet? – Seksuel chikane

UNDGÅ ARBEJDSKADER

Hvert år sker det desværre, at unge kommer til skade på deres arbejde. Nogle af skaderne fører til sygdomme eller lidelser, som aldrig forsvinder.

Din arbejdsgiver har pligt til at sørge for, at du får grundig oplæring og information om eventuelle farer i dit arbejde.

Er du 13-15 år, og har du ikke afsluttet 9. klasse? Så skal din arbejdsgiver give dine forældre besked om, hvad du arbejder med, og hvor meget du arbejder. Derudover skal arbejdsgiver også fortælle om de ulykkes- og sygdomsfarer, der kan være – og hvad virksomheden gør for at undgå farlige situationer på arbejdspladsen.

Der skal desuden altid være en person over 18 år, der fører tilsyn med dig – altså én, der blandt andet kan forklare dig reglerne for, hvad du må arbejde med, og hvad du ikke må arbejde med. Én, som du kan spørge, hvis du er i tvivl om noget. Din arbejdsgiver har pligt til at vide, hvad du må arbejde med.

DIN ARBEJDSGIVER SKAL BLANDT ANDET SØRGE FOR:

- Grundig oplæring og instruktion
- Sikkerhedsfodtøj, hvis du arbejder med ting, som kan skade dine fødder
- Skridsikkert fodtøj, hvis du færdes på glatte gulve
- Handsker, hvis du arbejder, hvor du kan skære dig eller få splinter eller lignende i fingrene
- Arbejdstøj, hvis dit arbejde er beskidt, vådt eller lignende
- Knæbeskyttere, hvis du skal kravle – fx ved jordbærplukning
- Hjelme, når og hvor det er krævet

Det er altid din arbejdsgiver, der skal sørge for, at du blandt andet har det rigtige arbejdstøj og de rigtige sko. Og du skal aldrig selv betale for disse ting.

ER DU KOMMET TIL SKADE?

Er du kommet til skade på dit job? Din **arbejdsgiver har pligt til at anmelde arbejdsulykken digitalt via EASY senest 9 dage efter ulykken**, hvis du som medarbejder er fraværende mere end 1 dag ud over dagen, hvor ulykken skete. Anmeldelsen sikrer, at de rette myndigheder og parter bliver orienteret, og at du som medarbejder eventuelt kan søge erstatning.

Det gælder også, hvis du får en langvarig sygdom, fx eksem, rygproblemer eller høreskader som følge af dit arbejde.

Går du til læge, så husk at fortælle, at din skade er sket på jobbet, så din læge kan notere det. Din læge har desuden pligt til at anmelde det digitalt via EASY, hvis du bliver syg som følge af dit arbejde.

Er du i tvivl, om din skade er blevet anmeldt, kan din fagforening hjælpe dig med at undersøge sagen.

Hvis uheldet skyldes dårlige og ulovlige arbejdsforhold, kan du **få erstatning fra din arbejdsgivers forsikring**. Din fagforening kan hjælpe dig med at søge erstatning. Er du ikke allerede medlem af en fagforening, så spørg Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

ARBEJDSSTID OG HVILETID

KATEGORIER AF UNGE	DAGLIG ARBEJDSSTID		UGENTLIG ARBEJDSSTID	
	SKOLEDAGE	ANDRE DAGE	UGER MED SKOLEDAGE	ANDRE UGER
13-14-årige	Maks. 2 timer	Maks. 7 timer	Maks. 12 timer	Maks. 35 timer
15-17-årige, som er omfattet af undervisningspligten*		Maks. 8 timer		Maks. 40 timer
15-17-årige i butik og lager, som ikke er omfattet af undervisningspligten*	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog maks. 8 timer		Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog maks. 40 timer	
15-17-årige i hotel, restaurant o.lign., som ikke er omfattet af undervisningspligten*				
15-17-årige i landbrug o.lign., som ikke er omfattet af undervisningspligten*				
15-17-årige i staldarbejde, som ikke er omfattet af undervisningspligten*			Aldrig mere end 48 timer i gennemsnit over 4 måneder	

* Du er omfattet af undervisningspligten, indtil du har gennemført og afsluttet grundskolen (9. klassetrin).

ARBEJDSSTID OG HVILETID

DAGLIG HVILETID	FRIDØGN I HVER SYV-DAGES PERIODE	AFTEN- OG NATARBEJDE	PAUSER
Min. 14 timer	2 - så vidt muligt sammenhængende døgn, normalt omfattende søndag	Forbudt mellem kl. 20.00-06.00	Min. 30 minutter uden løn, hvis arbejdsdagen er over 4,5 timer Bortset fra denne pause skal arbejdstiden ligge samlet, hvis den er 7 timer eller mere
Min. 12 timer		Normalt forbudt mellem kl. 20.00-06.00 – dog undtaget kontorer, butikker, servicestationer o.lign, hvor du må arbejde til kl. 22.00	
	2 - så vidt muligt sammenhængende døgn, normalt omfattende søndag	Forbudt mellem kl. 20.00-06.00	
		Det ene eller begge fridøgn kan udskydes	Forbudt mellem kl. 19.00-04.00

ARBEJDSSTID FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< ARBEJDSSTID BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

MÅ DU ARBEJDE ALENE?

Når du er under 18 år, skal du som hovedregel være under tilsyn af en person, der er fyldt 18 år, og som har den nødvendige indsigt i arbejdet. Det kan fx være en kollega over 18 år eller en vagt i butikken. Den person, der har tilsyn med dig, skal have det som sin opgave – det er altså ikke dit ansvar at hente personen og spørge om råd. Det kan være nødvendigt, at han eller hun, der fører tilsyn, står lige ved siden af dig. Hvis der ingen risiko er i dit job, eller du er meget rutineret, kan tilsynet af dig være i perioder. Det er din arbejdsgiver, der har ansvar for, at du får det rigtige tilsyn.

ARBEJDER DU I ET STORCENTER?

Arbejder du i et indkøbscenter, hvor sikkerhedsvagter hyppigt patruljerer, eller hvor der er en anden form for overvågning? Så må du godt arbejde alene, når du er under 18 år – men kun til kl. 20.00 om aftenen.

ER DER SÆRLIG RISIKO FOR VOLD?

Når du er under 18 år, må du ikke arbejde alene, hvis dit job har en særlig risiko for vold.

Derfor må du ikke på disse tidspunkter:

- kl. 18.00-06.00 på hverdage
- kl. 14.00-06.00 på lørdage, søndage og helligdage

arbejde alene i bagerbutikker, kiosker, grillbarer, på tankstationer og lignende, og heller ikke i butikker, der ligger isoleret fra almindelig færdsel.

HVORNÅR ER ARBEJDET FARLIGT?

Hvis du transporterer varer, fx nogle typer medicin, skal Arbejdstilsynet vurdere, om arbejdet er så farligt, at unge under 18 år ikke må gøre det alene. Pengetransporter er eksempelvis ikke tilladt for unge – heller ikke sammen med en voksen. Er du i tvivl, så kontakt din fagforening eller Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

ARBEJDE I LOKALER MED ALKOHOL

ER DU UNDER 15 ÅR?

Du må ikke arbejde i lokaler, hvor der bliver serveret alkohol, så længe du er under 15 år – dette gælder eksempelvis også arbejde i garderoben.

ER DU 15 TIL 17 ÅR?

Hvis du er mellem 15 og 18 år og ikke er omfattet af undervisningspligten, er det tilladt at arbejde i lokaler, hvor der udskænkes alkohol i tidsrummet 6.00-22.00. Virksomhedens hovedformål skal være servering af mad, og serveringen af alkohol skal være i forbindelse med det. Det arbejde, du må udføre i lokaler, hvor der udskænkes alkohol, inkluderer: Afrydning, opdækning, rengøringsarbejde, modtagelse af bestillinger og servering af alkohol.

Hvis du er mellem 15 og 18 år og ikke er omfattet af undervisningspligten, er det yderligere tilladt at arbejde i virksomheder, hvor der serveres alkoholiske smagsprøver. Personer under 18 år må dog ikke selv udlevere smagsprøver.

Hvis du er under 18 år og arbejder i lokaler, hvor der udskænkes alkohol, skal det altid ske under opsyn af personer over 18 år.

MÅ DU SÆLGE ALKOHOL I EN BUTIK?

Du må gerne sælge alkohol, selvom du er under 18 år, hvis du arbejder i en butik/kiosk/supermarked, da kunden ikke drikker det i butikken.

KEMIKALIER

Hold øje med, hvilke stoffer og materialer du arbejder med, så du ikke bliver udsat for farligt støv, røg, os, dampe, opløsningsmidler, sprøjtemidler m.m.

Du må ikke tørre op, hvis der bliver spildt et farligt kemikalie. Nogle rengøringsmidler kan også indeholde farlige stoffer.

Din arbejdsgiver har pligt til at lave en risikovurdering af de kemikalier, som du må bruge.

Risikovurderingen viser, om unge under 18 år må arbejde med produktet. Din arbejdsgiver skal fortælle dig, hvilke kemikalier du må og ikke må bruge, når du starter på jobbet. Bliver du senere i tvivl, så spørg din arbejdsgiver eller chef. Du kan også ringe til Giftlinjen på Bispebjerg Hospital på 8212 1212. Husk, at det gælder om at beholde sit gode helbred.

Hvis du er under 18 år, må du ikke arbejde med produkter, der er farlige for din sundhed - herunder dem, du kan se i skemaet på side 33-34. Du må heller ikke arbejde i rum, hvor du er i nærheden af andre, der bruger farlige produkter.

OPLØSNINGSMIDLER

Unge under 18 år må ikke arbejde med produkter, der er mere end 1 % opløsningsmiddel i.

Tjek etiketten, inden du åbner flasken. Hvis der ikke står på emballagen, hvad der er i den, så spørg. Bed også om en brugsanvisning.

KEMIKALIER - FAREMÆRKEDE PRODUKTER

PIKTOGRAMMER	BETYDNING
 <p>Akut giftig</p>	Kemikalier, som er akut giftige ved hudkontakt, indånding og indtagelse.
 <p>Sundhedsfare</p>	Kemikalier, som kan give hud- og øjenirritation, allergisk hudreaktion, luftvejsirritation, sløvhed eller svimmelhed.
 <p>Ætsende</p>	Kemikalier, som virker ætsende på huden, kan give alvorlige øjenskader eller ætse metal.

TABEL FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< TABEL BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

PIKTOGRAMMER	BETYDNING
 <p>Kronisk sundhedsfare</p>	<p>Kemikalier, som fx giver kræft, skader på arveanlæg og forplantningsevne.</p> <p>Også kemikalier, der giver allergi ved indånding, organskade eller lungeskade ved indånding.</p>
 <p>Eksplosiv</p>	<p>Eksplosive kemikalier og genstande.</p>
 <p>Brandfarlig</p>	<p>Brandfarlige væsker og deres dampe, gasser, aerosoler og faste stoffer.</p>

LØFT OG SKUB

Er du under 18 år, må du kun løfte op til 12 kg og trække eller skubbe op til 250 kg. Det svarer til, at du må løfte en ølkasse med tomme flasker. Men løft tæt på kroppen, så du passer bedst muligt på din ryg.

Er du over 18 år, må du ikke løfte hvad som helst. Mange faktorer afgør, hvor tungt du må løfte. Du skal tænke over rækkeafstanden, som er den afstand, der er mellem din rygsøjle og det sted, hvor du griber om det, du vil løfte. Hvis du løfter noget inden for underarmsafstand, som typisk er 30 cm fra rygsøjlen, så må du løfte mere, end hvis du løfter i trekvartarmsafstand, der normalt er 45 cm fra kroppen. Tænk også på, om løftet foregår med bøjet ryg, og om det er under optimale forhold. Optimale forhold betyder, at løftet foregår midt foran kroppen, mellem midtlår- og albuehøjde, at byrden er beregnet til håndtering, at der er mindst to minutter mellem løftene, at du ikke bærer, at fodfæstet er stabilt, og at klimaet er passende. Det kan du læse mere om på www.ungmedjob.dk/love-og-regler/loeft-og-skub

>> LØFT OG SKUB FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< LØFT OG SKUB BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

REGLER OG TIPS, NÅR DU LØFTER OG HÅNTERER VARER	
<p>Når du løfter en vare</p> <p>Få din arbejdsgiver til at vise dig, hvordan du løfter rigtigt.</p>	<p>Du må ikke løfte mere end 12 kg. Det svarer til en ølkasse med tomme flasker.</p> <p>Du skal kunne løfte den midt foran dig og i en højde mellem midterlår og albuehøjde, så du ikke bøjer ryggen eller løfter med arme og/eller skuldre. Du må ikke løfte eller håndtere varer over skulderhøjde.</p> <p>Hvis du synes, varen er for tung eller svær at løfte, så tal med din chef eller arbejdsgiver om det.</p>
<p>Når du transporterer en vare</p>	<p>Generelt skal du undgå at bære på varer, da det belaster kroppen.</p> <p>Brug i stedet rullebord, T-vogn, palleløfter, sækkevogn og lignende.</p> <p>Vejer varen over 12 kg, må du kun transportere den ved hjælp af et teknisk hjælpemiddel.</p> <p>Vejer varen under 12 kg, må du kun bære den ca. 2 meter.</p>

REGLER OG TIPS, NÅR DU LØFTER OG HÅNTERER VARER	
<p>Når du skubber/trækker en palleløfter</p> <p>Få din arbejdsgiver til at vise dig, hvordan du bruger en palleløfter rigtigt.</p> <p>Husk sikkerhedssko.</p>	<p>Du må transportere last på op til ca. 250 kg med palleløfteren. Det svarer til 9 ølkasser med fyldte flasker. Hvis underlaget skrånere, skal vægten sænkes.</p> <p>Brug din egen vægt til at skubbe og trække med. Vrid og bøj ikke i ryggen.</p> <p>Hvis du er nødt til at "ligge vandret i luften", er palleløfteren for tungt lastet.</p>
<p>Når du skubber kundevoerne</p>	<p>Du må højst skubbe 10 vogne ad gangen. Færre, hvis det går lidt op ad bakke, eller asfalten er huller og ujævn.</p>
<p>Når du sidder i kassen</p> <p>Din arbejdsgiver skal instruere dig i, hvordan du skal indstille inventaret og scanne varerne, så du ikke belaster din krop unødigt.</p>	<p>Indstil altid stol, fodstøtte og øvrigt udstyr inden, du åbner kassen.</p> <p>Lad varen komme tæt på dig. Grib fat, og før den hen til scannerområdet uden at løfte.</p> <p>Scan ved at tippe varen op mod scannerruden, og før den videre til bagbåndet uden at løfte.</p> <p>Husk passende tøj ved kulde og træk.</p>

MASKINER

ER DU 13-15 ÅR?

Hvis du er 13-15 år og ikke har afsluttet 9. klasse, må du slet ikke arbejde med maskiner. Forbuddet gælder alle maskiner, så du må fx heller ikke arbejde i en udgangskasse, da den er defineret som en maskine. Du må dog gerne arbejde med ufarlige husholdnings- og kontormaskiner, fx støvsugere og kopimaskiner.

ER DU 15-17 ÅR?

Når du er 15-17 år og har afsluttet 9. klasse, må du arbejde med maskiner, der ikke er farlige. Du må kun arbejde med de følgende maskiner, hvis maskinerne er afskærmede, og du ikke kan komme i berøring med de bevægelige og bearbejdende dele, når maskinerne er i drift. Samtidig må der ikke være andre farer ved maskinerne, fx:

- Maskiner med hurtigtgående, skærende værktøj
- Maskiner med stempellignende bevægelser
- Maskiner med åbne valser og snegle
- Blande-, hakke-, male- og knusemaskiner, afskæringsmaskiner, rivemaskiner, centrifuger, motorrydningslave, elhækkeklippere og slående værktøj, fx nittehammere.

Læs reglerne for brug af maskiner i skemaerne på side 39-40.

MASKINER

REGLER OG TIPS, NÅR DU HÅNTERER MASKINER

Pap- og plastpresser	Du må ikke betjene en pap- eller plastpresser, når du ikke har afsluttet 9. klasse. Hvis du er fyldt 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du gerne fylde affald i presseren og foretage presning. Men du må ikke klargøre (fx sætte bånd/bundtningstråd i), tømme, rengøre eller vedligeholde eller tænde for strømmen.
Åben affaldskomprimator	Er du under 18 år, må du som udgangspunkt ikke fylde affald i, starte eller betjene en åben komprimator. Du må dog undtagelsesvist gerne fylde affald i en åben komprimator, hvis den er sikret mod at kunne startes – fx ved, at den har en nøgleafbryder, hvor nøglen ikke er tilgængelig for unge under 18 år. Du må ikke klargøre, tømme, rengøre eller vedligeholde komprimatoren eller tænde for strømmen. Ovenstående gælder udelukkende unge, som ikke er undervisningspligtige. Undervisningspligtige må ikke arbejde med maskiner.
Palleløfter	Palleløfter, gaffeltruck og gaffelstabler uden motor må du ikke bruge, hvis den samlede vægt inkl. maskinen er over 250 kg. Er du under 18 år, må du gerne bruge almindelige palleløftere. Er du fyldt 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du også bruge en selvkørende el-palleløfter, altså en palleløfter, der kører ved hjælp af en motor. Husk sikkerhedssko.
Gaffeltruck og gaffelstabler	Når du er fyldt 16 år og er gået ud af 9. klasse, må du gerne bruge gaffelstablere, der ikke er selvkørende, altså kører ved hjælp af en motor. Du skal være 18 år – og have kørekort og certifikat – før du må køre med gaffeltruck eller bruge en gaffelstaber med motor.

TABEL FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< TABEL BEGYNDTE PÅ FØRIGE SIDE

REGLER OG TIPS, NÅR DU HÅNTERER MASKINER	
Rengørings- og fejmaskiner	Er du under 18 år, må du ikke bruge rengørings- og fejmaskiner. Er du 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du dog gerne bruge rengørings- og fejmaskiner, der kører uden motor – fx en manuel fejmaskine.
Flaskeautomat	Er du 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du gerne arbejde ved flaskeautomaten/-båndet. Du må ikke reparere/pille ved maskinen.
Friturekoger	Er du 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du gerne bruge friturekogerer – men du må aldrig tømme den eller filtrere den varme olie. Din arbejdsgiver skal sikre, at friturekogerer er fastgjort eller på anden måde sikret mod at vælte, at gulvet ikke er glat, at der er gode pladsforhold, og at der er brandslukningsudstyr ved friturekogerer. OBS: BRUG ALDRIG VAND VED BRAND I FRITUREKOGER.
Brødskærer, pålægsmaskine, elektrisk kniv, røremaskine og lignende.	Hvis du kan få fingrene i nærheden af de skarpe dele på maskinen (det vil sige, hvis de skarpe dele ikke er afskærmede), må du først arbejde med den, når du er fyldt 18 år. Du må heller ikke rengøre maskiner med skarpe eller skærende klinger, før du er 18 år.
Industrimaskiner	Når du er fyldt 15 år og er gået ud af 9. klasse, må du gerne arbejde med følgende maskiner (udviklet til industrielt brug): opvaskemaskine, vaskemaskine og/eller tørretumbler.

PSYKISK ARBEJDSMILJØ

Oplever du stress, mobning, chikane eller andet psykisk ubehageligt fra dine kollegaer, din arbejdsgiver, kunder eller andre, du har kontakt til på jobbet?

De love, der gælder for voksne om psykisk arbejdsmiljø, gælder også for unge. **Du har ret til et sundt og sikkert arbejdsmiljø.**

TAL MED DINE FORÆLDRE OG DIN FAGFORENING

Hvis du føler dig ramt af et dårligt psykisk arbejdsmiljø – eller bare er den mindste smule i tvivl om det – så tal med dine forældre og din fagforening om det. Du kan også kontakte Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

Det er vigtigt, at du får den rigtige hjælp og støtte til at ændre det, så du igen kan blive glad for at gå på arbejde.

ER DINE GRÆNSER BLEVET OVERSKREDET? – SEKSUEL CHIKANE

Omfanget af seksuel chikane på arbejdspladsen er fortsat et stort problem. Unge kan derfor opleve, at deres seksuelle grænser bliver overskredet af en ældre kollega eller en chef på arbejdet. Det kan være en vittighed, der er gået for langt eller drilleri, der er blevet til ubehagelig berøring. Seksuel chikane kommer i mange former, og for mange unge kan det være svært at tale om.

HVAD STÅR DER I LOVEN?

I ligebehandlingsloven er seksuel chikane gjort ulovligt på arbejdsmarkedet og er defineret sådan: *”Der foreligger sexchikane, når der udvises uønsket verbal, ikke-verbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima”.*

Seksuel chikane kan således både være fysisk og verbal – det afgørende er, at du synes, at dine grænser er blevet overskredet.

I arbejdsmiljøloven står der også, at din arbejdsgiver skal sørge for, at du og dine kollegaer undgår at opleve seksuel chikane på arbejdspladsen. Derfor skal din chef tage hånd om det i tide og på en god måde, hvis det alligevel sker. Det er vigtigt, at din chef tydeligt signalerer, at seksuel chikane på din arbejdsplads er uacceptabelt, og at I på arbejdspladsen sammen aftaler, hvad I konkret skal gøre, hvis det sker.

Husk, at du skal kontakte din fagforening, hvis du oplever noget, der overskrider dine grænser.

HVAD SKAL MAN GØRE?

Hvis du er i tvivl eller kan mærke, at du har oplevet noget ubehageligt, er det vigtigt, at du snakker med nogen om det og ikke holder det inde. Det kan både være andre kollegaer, familie eller venner. Det er også en rigtig god idé at kontakte din fagforening og, hvis du har fået det dårligt som følge af situationen, også din egen læge. Hvis du har en arbejdsmiljø- eller tillidsrepræsentant, er det også en god idé at involvere dem, for de kan hjælpe dig. Du kan også ringe til Arbejdstilsynets hotline på 70 12 12 88 og få vejledning om seksuel chikane.

Det er vigtigt at sige fra, men mange gange kan det være svært, hvis der er tale om en chef, eller hvis tingene er eskaleret. Husk, det er aldrig din skyld – også selvom du i starten har følt, at du havde kontrol over situationen. Ofte er der tale om en udvikling, som i sidste ende medfører, at der er tale om seksuel chikane, fordi dine grænser bliver overskredet.

OPLEVER DU CHIKANE FRA KUNDER?

Ungarbejdere er desværre i risiko for at blive udsat for verbale overfusninger, seksuel chikane og trusler fra kunder. Det kan være en rigtig voldsom oplevelse at blive truet, chikaneret eller skældt ud af vrede kunder – og når man er ung og helt ny på arbejdsmarkedet, kan det give ar på sjælen, hvis ikke der bliver taget ordentligt hånd om problemet. Derfor har arbejdsgivere pligt til, at arbejdet planlægges, tilrettelægges og udføres, så risikoen for krænkende handlinger fra kunder er effektivt forebygget. B.l.a. gennem klare retningslinjer, grundig oplæring og instruktion, så du ved, hvad du skal gøre, hvis du oplever ubehagelige kunder. Oplever du alligevel noget ubehageligt, er det vigtigt at tale om situationen med din arbejdsgiver, dine forældre eller andre personer, du har tillid til. Det er også en god idé at kontakte din fagforening.

LØNSATSER

Vidste du, at det er din overenskomst og ikke loven, der sikrer dig din mindsteløn? En overenskomst er en aftale mellem din arbejdsgiver og en fagforening om, hvad medarbejderne som minimum har krav på i løn og eventuelle tillæg.

Mindstelønningerne her i guiden gælder derfor kun på de arbejdspladser, hvor der er overenskomst.

Hvis der ikke er overenskomst, skal du selv forhandle løn og eventuelle tillæg med din arbejdsgiver. Men find først ud af, hvad overenskomstens mindsteløn er for dit fag. Så ved du, hvad du skal gå efter.

ER DU I TVIVL?

Ved du ikke, om din arbejdsplads har en overenskomst? Spørg din chef, din fagforening – eller kontakt Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk. Alternativt bør det også stå i din ansættelseskontrakt.

HVAD SKAL JEG HAVE I LØN?

- **46 BUTIK & SERVICESTATION**
  - 47 Bageri: Ekspedition
  - 49 Butik
  - 51 COOP Danmark
  - 54 Servicestationer
- **58 BYGGERI & VÆRKSTED**
  - 59 Ansat på metal-/auto-/cykelværksted
  - 60 Byggeri
- **62 HOTEL & RESTAURATION**
  - 63 Hotel og restauration – herunder: café/cafeteria/opvasker/tjener
  - 65 Fastfood: Supermarkeder
  - 66 Joe & The Juice
  - 67 Diskoteker og spillesteder
  - 67 Kantine: Offentlig
- **68 LAGER & TRANSPORT**
  - 69 Avisbud
  - 70 Lager
  - 71 Transport og lager
- **72 OMSORG & PLEJE**
  - 73 Handicaphjælper
  - 73 Hjemmeplejen
  - 74 Pædagogmedhjælper
  - 74 Ung i huset/børnepasser
- **76 RENGØRING & SERVICE**
  - 77 Fitness
  - 78 Rengørings- eller serviceassistent

Scan QR-koden, og find alle lønsatser på www.jobpatruljen.dk/loensatser

KAN DU IKKE FINDE DIN LØNSATS?

Listen over lønninger her i guiden er ikke udtømmende. Hvis du ikke kan finde lønnen i din branche, kan du måske finde den på Jobpatruljens hjemmeside. Her finder du bl.a. lønsatser for:

7-Eleven, kontor, slagter-ekspedition, landbrug og gartneri, vaskerier og fabrik

BUTIK & SERVICESTATION

BAGERI: EKSPEDITION

Når du ekspederer i et bageri eller bageriudsalg, kan du blive medlem af **HK**. HK kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. HK kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder. Kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

HVAD ER DIN MINDSTELØN?

Hvis du ekspederer i et bageri eller bageriudsalg, kan du se mindstelønningerne på www.jobpatruljen.dk/lonsatser/bageri-ekspedition/

Hvis du arbejder i Emmerys, skal du have løn efter Dansk Erhverv Arbejdsgivers butiksoverenskomst, se side 49.

UNGE UNDER 18 ÅR

Uanset arbejdsfunktion **76,80 kr.**

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER

Tillæg for hverdage kl. 18.15-24.00 **16,28 kr.**

Tillæg for lørdage kl. 15.00-24.00 (*) **26,25 kr.**

Tillæg for søn- og helligdage indtil kl. 15.00 **26,25 kr.**

Tillæg for søn- og helligdage kl. 15.00-24.00 **33,53 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Som er ufaglært **134,92 kr.**

Som er uddannet butiksmedhjælper **139,60 kr.**

Som er faglært **144,28 kr.**

<< BAGERI: EKSPEDITION BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER

Tillæg for hverdage kl. 18.15-24.00	23,90 kr.
Tillæg for lørdage kl. 15.00-24.00 (*)	35,55 kr.
Tillæg for søn- og helligdage indtil kl. 15.00	35,55 kr.
Tillæg for søn- og helligdage kl. 15.00-24.00	45,83 kr.

(*) Gælder også for grundlovsdag, juleaftens- og nytårsaftensdag fra kl. 12.00

ARBEJDER DU MELLEML. KL. 24.00-06.00?

Når du arbejder mellem kl. 24.00 og 06.00, får du almindelig timeløn plus 100 procent. Det gælder alle – også unge under 18 år.

NÅR DU HAR VÆRET ANSAT 1 ÅR

Efter 1 års ansættelse får medarbejdere over 18 år anciennitetstillæg på 2,90 kr. pr. time – dog ikke, hvis du er elev.

BUTIK

Arbejder du i en butik som flaskemedarbejder, ungarbejder, servicemedarbejder, butiksassistent eller lignende, er det **HK**, du skal være medlem af. HK kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. HK kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder.

DAGLIGVARE- ELLER SPECIALVAREBUTIK

De fleste butikker er dækket af HK Handels overenskomst med Dansk Erhverv Arbejdsgiver eller DI Overenskomst II. En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem en fagforening og en arbejdsgiver om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v.

HK Handel har blandt andet overenskomst med Føtex, Bilka, Netto, Fakta, Rema 1000, Aldi, Lidl, Magasin, Sport24, Harald Nyborg, Silvan, H&M, Imerco og Matas. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder for dig, så kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

UNGE UNDER 18 ÅR – DANSK ERHVERV ARBEJDSGIVER

Uanset arbejdsfunktion	76,80 kr.
------------------------	------------------

UNGE UNDER 18 ÅR – DI OVERENSKOMST II

Uanset arbejdsfunktion	78,76 kr.
------------------------	------------------

UNGE OVER 18 ÅR – GÆLDER FOR BEGGE OVERENSKOMSTER (DANSK ERHVERV ARBEJDSGIVER OG DI OVERENSKOMST II)

Som er ufaglært	134,92 kr.
Som er uddannet butiksmedhjælper	139,60kr.
Som er faglært	144,28 kr.

BEMÆRK: Efter 1 års ansættelse efter det fyldte 18. år får man et anciennitetstillæg på 3,65 kr. pr. time (Dansk Erhverv Arbejdsgiver) og 3,65 kr. pr. time (DI Overenskomst II). Gælder ikke for elever.

BUTIK FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< BUTIK BEGYNDE PÅ FORRIGE SIDE

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER**UNGE UNDER 18 ÅR – GÆLDER FOR BEGGE OVERENSKOMSTER
(DANSK ERHVERV ARBEJDSGIVER OG DI OVERENSKOMST II)**Hverdage kl. 18.00-23.00 **15,00 kr.**Hverdage kl. 23.00-06.00 **20,15 kr.**Lørdage kl. 15.00-24.00 **26,40 kr.**Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00 **29,40 kr.****UNGE OVER 18 ÅR – GÆLDER FOR BEGGE OVERENSKOMSTER
(DANSK ERHVERV ARBEJDSGIVER OG DI OVERENSKOMST II)**Hverdage kl. 18.00-23.00 **30,00 kr.**Hverdage kl. 23.00-06.00 **40,30 kr.**Lørdage kl. 15.00-24.00 **52,80 kr.**Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00 **58,80 kr.**

BEMÆRK: Tillæggene for unge under 25 år kan være det samme som for unge under 18 år, hvis du er i gang med en uddannelse og arbejder maks. 15 timer om ugen.

COOP DANMARK

Er du ansat i en butik ejet af COOP, er du dækket af overenskomsten med Coop Danmark. Hvis du er ansat i en selvstændig butik, er du dækket af overenskomsten med Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening (BA) eller Storbutikkernes Forhandlingsudvalg (SFU).

UNGE UNDER 18 ÅR Uanset arbejdsfunktion **76,80 kr.****UNGE OVER 18 ÅR**Som er ufaglært **134,92 kr.**Som er uddannet butiksmedhjælper **139,60 kr.**Som er faglært **144,28 kr.**

Efter 1 års ansættelse efter det fyldte 18. år får ansatte et anciennitetstillæg på 2,90 kr. pr. time. Gælder ikke for elever.

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER**UNGE UNDER 18 ÅR – COOP**Hverdage kl. 18.00-23.00 **15,00 kr.**Hverdage kl. 23.00-06.00 **20,15 kr.**Lørdage kl. 15.00-24.00 **26,40 kr.**Søn- og helligdage (hele dagen) **29,40 kr.**

COOP DANMARK FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< COOP DANMARK BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

UNGE OVER 18 ÅR – COOP

Hverdage kl. 18.00-23.00	30,00 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	40,30 kr.
Lørdage kl. 15.00-24.00	52,80 kr.
Søn- og helligdage (hele dagen)	58,80 kr.

UNGE UNDER 18 ÅR – BA

Hverdage kl. 18.00-23.00	15,00 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	20,15 kr.
Lørdage kl. 15.00-24.00	26,40 kr.
Søn- og helligdage (hele dagen)	29,40 kr.

UNGE OVER 18 ÅR – BA

Hverdage kl. 18.00-23.00	30,00 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	40,30 kr.
Lørdage kl. 15.00-24.00	52,80 kr.
Søn- og helligdage (hele dagen)	58,80 kr.

UNGE UNDER 18 ÅR – SFU

Hverdage kl. 18.00-23.00	15,00 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	20,15 kr.
Lørdage kl. 15.00-24.00	26,40 kr.
Søn- og helligdage (hele dagen)	29,40 kr.

BEMÆRK: Se alle lønsatser på www.jobpatruljen.dk/loensatser**UNGE OVER 18 ÅR – SFU**

Hverdage kl. 18.00-23.00	30,00 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	40,30 kr.
Lørdage kl. 15.00-24.00	52,80 kr.
Søn- og helligdage (hele dagen)	58,80 kr.

BEMÆRK: Tillæggene for unge under 25 år kan være det samme som for unge under 18 år, hvis man er i gang med en uddannelse og arbejder maks. 15 timer om ugen (gælder i COOP). I BA og SFU kan tillæggene være som for unge under 18 år, hvis man arbejder højst 8 timer i gennemsnit over 12 uger.

I TVIVL? KONTAKT HK

HK har særlige overenskomster med fx 7-Eleven og Ny Form samt mange lokale overenskomster. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder på din arbejdsplads, så kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

SERVICESTATIONER

HK HAR 3 OVERENSKOMSTER, DER DÆKKER SERVICESTATIONER.

En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem fagforeningen og arbejdsgiveren om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v. HK kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. HK kan også svare på spørgsmål og give gode råd om dine rettigheder. Kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

- 1. Drivkraft Danmark:** Hvis du arbejder på en servicestation, som er medlem af arbejdsgiverforeningen Drivkraft Danmark, følges en særlig overenskomst. Typisk er Circle K og Shell medlem af Drivkraft Danmark.
- 2. DI Overenskomst II:** Er du fx ansat på en Q8-servicestation, skal du have løn efter HK Handels overenskomst med DI Overenskomst II, hvor der er en særlig aftale for servicestationer, se side 49.
- 3. 7-Eleven:** Er du ansat på en servicestation, hvor 7-Eleven driver stationen, er du omfattet af en særlig 7-Eleven-overenskomst.

KENDER DU IKKE DIN OVERENSKOMST?

Hvis du er i tvivl om, hvilken overenskomst du er dækket af, så kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

OVERENSKOMSTEN MED DRIVKRAFT DANMARK

UNGE UNDER 18 ÅR

Som udfører ufaglært arbejde	77,74 kr.
Som udfører faglært arbejde	88,03 kr.

BEMÆRK: Er du i tvivl, om du skal have løn for faglært eller ufaglært arbejde, kan din lokale HK-afdeling hjælpe dig. Kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

UNGE OVER 18 ÅR – INDTIL 6 MÅNEDERS ANSÆTTELSE

Som udfører ufaglært arbejde	143,50 kr.
Som udfører faglært arbejde	152,86 kr.
Unge mellem 18 og 25 år, der er studerende og arbejder under 15 timer om ugen	134,92 kr.

UNGE OVER 18 ÅR – EFTER 6 MÅNEDERS ANSÆTTELSE

Som udfører ufaglært arbejde	154,89 kr.
Som udfører faglært arbejde	164,25 kr.
Unge mellem 18 og 25 år, der er studerende og arbejder under 15 timer om ugen	134,92 kr.

Timelønningerne er inklusive servicestationstillæg, men eksklusive anciennitetstillægget på 0,40 kr., som unge får efter 1 års ansættelse efter det fyldte 18. år.

SERVICESTATIONER FORTSÆTTER PÅ NÆSTE SIDE >>

<< SERVICESTATIONER BEGYNDTE PÅ FORRIGE SIDE

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER**UNGE UNDER 18 ÅR**

Hverdage kl. 18.00-23.00	8,51 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	13,76 kr.
Lørdage kl. 14.00-24.00	14,74 kr.
Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00	16,28 kr.

UNGE OVER 18 ÅR

Hverdage kl. 18.00-23.00	15,78 kr.
Hverdage kl. 23.00-06.00	26,30 kr.
Lørdage kl. 14.00-24.00	28,23 kr.
Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00	30,85 kr.

UNGE MELLEM 18 OG 25 ÅR, DER ER STUDERENDE OG ARBEJDER UNDER 15 TIMER OM UGEN

Hverdage kl. 18.00-24.00	7,90 kr.
Hverdage kl. 24.00-06.00	26,30 kr.
Lørdage kl. 14.00-24.00	7,83 kr.
Søn- og helligdage kl. 00.00-06.00	31,34 kr.
Søn- og helligdage kl. 06.00-24.00	7,70 kr.

ANSAT PÅ METAL-/AUTO- /CYKELVÆRKSTED

Arbejder du på en industrivirksomhed eller et metal-, auto- eller cykelværksted? Så kan **Dansk Metal** give dig råd om rettigheder og hjælp, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Kontakt Dansk Metal på 3363 2000 eller metal@danskmetal.dk.

Den mest almindelige overenskomst på Dansk Metals område er Industriens Overenskomst.

UNGE UNDER 18 ÅR

Som udfører ufaglært arbejde

78,40 kr.

UNGE OVER 18 ÅR

Som udfører ufaglært arbejde

136,15 kr.

Kontakt Dansk Metal på 3363 2000 eller metal@danskmetal.dk og hør, hvilken overenskomst din arbejdsplads har, og hvilken løn du har ret til.

BYGGERI & VÆRKSTED

BYGGERI

Hvis du arbejder inden for byggeri, er det **3F**, du skal være medlem af. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk.

DI BYGGERI

UNGE UNDER 18 ÅR

15 år	57,05 kr.
16 år	71,35 kr.
17 år	99,85 kr.

UNGE OVER 18 ÅR

Unge over 18 år	142,65 kr.
Uden brancheerfaring – de første 3 måneder	137,15 kr.

HOTEL & RESTAURATION

HOTEL OG RESTAURATION

– HERUNDER: CAFÉ/CAFETERIA/OPVASKER/TJENER

Arbejder du i en grillbar eller i et cafeteria? Vasker du op, hjælper i køkkenet eller gør rent? Eller er du piccolo, medhjælper eller stuepige på en restaurant eller et hotel? Så kan du blive medlem hos 3F. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder.

3F har en overenskomst for hotel- og restaurationsbranchen – som også gælder for alle McDonald's og Burger Kings restauranter. En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem fagforeningen og arbejdsgiveren om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v.

UNGE UNDER 18 ÅR

Unge under 18 år **84,76 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Unge over 18 år **141,24 kr.**

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER

UNGE UNDER 18 ÅR

Hverdage kl. 18.00-24.00 **15,44 kr.**

Lørdage kl. 14.00-24.00 **15,44 kr.**

Søndage kl. 06.00-24.00 **24,42 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Hverdage kl. 18.00-24.00 **21,50 kr.**

Lørdage kl. 14.00-24.00 **21,50 kr.**

Søndage kl. 06.00-24.00 **29,37 kr.**

Nattillæg **29,37 kr.**

<< HOTEL & RESTAURATION BEGYNDE PÅ FORRIGE SIDE

OVERARBEJDE

De første 2 timer	+50 %
... derefter	+100 %
Overarbejde efter kl. 24.00 og på fridage er altid	+100 %

ER DU UNDER 18 ÅR?

Se reglerne for arbejde i lokaler med alkohol, når du er under 18 år, på side 31.

KONTAKT 3F

Når du får arbejde som tjener eller med tilberedning af mad, så kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk. Der er nemlig forskellige lønmuligheder alt efter, om du arbejder i café, kantine eller på hotel.

**FASTFOOD, CAFETERIA,
BISTRO M.M. I SUPERMARKEDER**

- HERUNDER STARBUCKS' KAFFEBARER OG CARL'S JR.

UNGE UNDER 18 ÅR Unge under 18 år **75,40 kr.****UNGE OVER 18 ÅR**Unge over 18 år **135,89 kr.****TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER****UNGE UNDER 18 ÅR**Hverdage kl. 17.45-06.00 **16,63 kr.**Lørdage kl. 14.15-24.00 **31,37 kr.**Søndage kl. 00.00-24.00 **32,93 kr.****UNGE OVER 18 ÅR**Hverdage kl. 17.45-06.00 **33,26 kr.**Lørdage kl. 14.15-24.00 **62,74 kr.**Søndage kl. 00.00-24.00 **65,86 kr.****OVERARBEJDE**De første 3 timer **+50 %**... derefter **+100 %**

JOE & THE JUICE

Arbejder du for Joe & The Juice, er det **3F**, du skal være medlem af. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. 3F kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk.

Der er ingen ungarbejderløn hos Joe & The Juice. Alle ansatte er over 18 år.

UNGE UNDER 18 ÅR

Minimalløn **141,24 kr.**

TILLÆG

Nattillæg kl. 00.00-06.00 **49,91 kr.**

Tillæg for lukkevagtens sidste time **18,75 kr.**

Fast månedstillæg* **75,73 kr. pr. måned**

*Det faste tillæg pr. måned er erstatning for diverse tillæg.

TILLÆG FOR ARBEJDE PÅ SÆRLIGE TIDSPUNKTER

Der betales ikke tillæg for arbejde på særlige tidspunkter, undtagen nattillæg. I stedet er der betalt pause på ½ time pr. dag og betalt mad og drikkevarer + et fast månedstillæg. For arbejde om natten mellem kl. 00.00 og 06.00 betales et tillæg pr. time på 46,14 kr.

DISKOTEKER OG SPILLESTEDER

Arbejder du på et diskotek eller lignende, er det **3F**, du skal være medlem af. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. 3F kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk.

BEMÆRK: Du må ikke arbejde i områder, hvor der udskænkes alkohol, hvis du er under 18 år, når serveringsstedets hovedformål ikke er servering af mad. Se reglerne for at arbejde i lokaler med alkohol, når du er under 18 år, på side 31.

UNGE UNDER 18 ÅR

Medarbejdere under 18 år **91,00 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Bartendere (over 18 år) **161,75 kr.**

Øvrige medarbejdere, herunder runners (over 18 år) **159,75 kr.**

KANTINE: OFFENTLIG

Hvis du arbejder som kantinemedhjælper på en offentlig institution, er det **FOA**, du skal være medlem af. FOA kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder. Kontakt FOA på 4697 2626 eller foa@foa.dk.

UNGE UNDER 18 ÅR

16 år **92,11 kr.**

17 år **102,59 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Over 18 år (Løngruppe 0) **143,90 kr.**

Den nøjagtige sats afhænger af, hvor i landet du arbejder. Ovenstående satser er de laveste satser.

LAGER & TRANSPORT

AVISBUD

Arbejder du med omdeling af aviser og blade, kan du blive medlem i 3F. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. 3F kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk. Husk, du kun må arbejde i dagtimerne.

Arbejder du med omdeling af aviser (Politiken, B.T. osv.) og er fyldt 15 år, er du dækket af en overenskomst med disse mindstelønninger pr. time:

UNGE UNDER 18 ÅR

15 år	62,38 kr.
16 år	81,08 kr.
17 år	93,57 kr.

UNGE OVER 18 ÅR

18 år	124,75 kr.
Nattillæg *	25,89 kr.

Bemærk: Nattillægget betales for arbejde, der påbegyndes mellem kl. 23-06, og tillægget betales til afslutningen af natomdelingen.

Der er eventuelt forskellige lokale tillæg og anciennitetsstigninger herudover. Lønnen er mindsteløn. Din tillidsrepræsentant har forhandlet den lokale lønftale. Derudover kan der være forskellige tillæg, fx omdelingstillæg, alt afhængig af det konkrete jobindhold. PostNord ansætter som udgangspunkt kun medarbejdere over 18 år. Kontakt tillidsrepræsentanten på din arbejdsplads eller 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk

ARBEJDER DU FOR FORBRUGERKONTAKT?

Hvis du arbejder med reklameomdeling for FK Distribution, har du ingen overenskomst. Her bør dine forældre lave en aftale med firmaet for dig.

LAGER

Arbejder du på et butikslager, er det **HK**, du skal være medlem af. HK kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. HK kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder.

De fleste virksomheder, der har et mindre lager (i forbindelse med kontor eller butik), er omfattet af HK's overenskomst med enten Dansk Erhverv Arbejdsgiver eller DI Overenskomst II.

En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem fagforeningen og arbejdsgiverorganisationen om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v.

Der er forskel på lønnen for unge under 18 år alt efter, om din arbejdsplads er omfattet af Dansk Erhverv Arbejdsgiver eller DI Overenskomst II:

UNGE UNDER 18 ÅR – DANSK ERHVERV

Uanset arbejdsfunktion	76,80 kr.
------------------------	------------------

UNGE UNDER 18 ÅR – DI OVERENSKOMST II

Uanset arbejdsfunktion	78,80 kr.
------------------------	------------------

ER DU FYLDT 18 ÅR?

Når du er over 18 år, er der ikke en minimumsløn i overenskomsterne. Du skal selv aftale din løn med din arbejdsgiver. Kontakt altid HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk, før du bliver ansat, for at høre, hvad du bør have i løn.

ARBEJDER DU OM AFTENEN ELLER I WEEKENDERNE?

På lagerområdet er der ikke aftalt satser for arbejde på særlige tidspunkter. Du skal selv aftale tillæg med din arbejdsgiver. Er du i tvivl, om du får ekstra for at arbejde om aftenen eller i weekenderne? Så kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

LAGER OG TRANSPORT

Hvis du arbejder inden for transport og lager, er det **3F**, du skal være medlem af. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder.

UNGE UNDER 18 ÅR

13-16 år	98,31 kr. + 4,89 kr. efter 6 mdr. ansættelse
----------	---

17 år	131,08 kr. + 6,52 kr. efter 6 mdr. ansættelse
-------	--

UNGE OVER 18 ÅR

Unge over 18 år	163,85 kr. + 8,15 kr. efter 6 mdr. ansættelse
-----------------	--

Beløbene er minimumslønninger – du må gerne få mere. Derudover kan du have ret til andre løntillæg. Hvis du fx er ansat som timelønnet, har du ret til 6,75 % tillæg af din ferieberettigede løn til ferieopsparing og 7 % i særlig opsparing, som er steget til 9 % den 1. marts 2024.

DER ER FLERE OVERENSKOMSTER PÅ OMRÅDET:

- Fællesoverenskomsten mellem DI Overenskomst II og 3F Transportgruppen
- Lageroverenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og 3F Transportgruppen

En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem 3F Transportgruppen og arbejdsgiverorganisationerne om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v.

KONTAKT 3F

Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk, hvis du vil vide mere om, hvilken løn og hvilke tillæg du har ret til.

OMSORG & PLEJE

HANDICAPHJÆLPER

Er du handicaphjælper og arbejder med borgerstyret personlig assistance for virksomheder, der har overenskomst med enten Dansk Erhverv eller Dansk Industri? Så er det **FOA**, du skal være medlem af. FOA kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder.

En overenskomst vil sige, at der er lavet en aftale mellem en fagforening og en arbejdsgiver om løn, fridage, arbejdstider, opsigelsesvarsel m.v.

MINDSTELØNSSATS

Grundløn (Løngruppe 0)

143,68 kr.

Den nøjagtige sats afhænger af, hvor i landet du arbejder. Ovenstående sats er den laveste sats.

Er du i tvivl om, hvilken overenskomst der gælder for dig, og hvad du kan forvente i løn? Så kontakt FOA på 4697 2626 eller foa@foa.dk.

HJEMMEPLEJEN

Hvis du arbejder som ikke-uddannet sundhedspersonale i den kommunale hjemmepleje, er det **FOA**, du skal være medlem af. FOA kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder. Kontakt FOA på 4697 2626 eller foa@foa.dk.

MINDSTELØNSSATS

Unge under 18 år, ikke uddannede

129,25 kr.

Grundløn (Løngruppe 0)

143,68 kr.

Den nøjagtige sats afhænger af, hvor i landet du arbejder. Ovenstående sats er den laveste sats.

PÆDAGOGMEDHJÆLPER

Arbejder du som medhjælper i en daginstitution, er det **FOA**, du skal være medlem af. Arbejder du som medhjælper i en døgninstitution, er det **FOA**, **3F** eller **Socialpædagogerne**, du skal være medlem af.

MINDSTELØNSSATS

Daginstitutioner (Løngruppe 0)	148,96 kr.
Døgninstitution, kommune (Løngruppe 0)	154,19 kr.
Døgninstitution, region (Løngruppe 0)	150,18 kr.

Den nøjagtige sats afhænger af, hvor i landet du arbejder. Ovenstående satser er de laveste satser.

På døgninstitutioner får du udover den faste timeløn tillæg, hvis du arbejder i weekender eller i aften- eller nattevagter. Derfor er det altid en god idé at kontakte FOA på 4697 2626 eller foa@foa.dk, 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk – eller Socialpædagogerne på 7248 6000 eller sl@sl.dk for at høre, hvad din løn bør være. Fagforeningen kan også hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. Du kan også få svar på spørgsmål og gode råd om dine rettigheder.

UNG I HUSET/BØRNEPASSER

Hvis du arbejder som ung i huset eller børnepasser, er lønnen forskellig alt efter, hvor i landet du arbejder. Kontakt **FOA** på 4697 2626 eller foa@foa.dk, og få hjælp til at skrive kontrakt og forhandle løn.

Som udgangspunkt skal du dog lønnes efter samme sats som en pædagogmedhjælper i en daginstitution (se tabellen ovenfor).

RENGØRING & SERVICE

FITNESS

Arbejder du i et fitnesscenter som fitness-instruktør, ungarbejder, servicemedarbejder eller andet, er det **HK**, du skal være medlem af. HK kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. HK kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder.

HK Privat har fx overenskomst med PureGym og Sats. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder for dig, så kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

UNGE UNDER 18 ÅR

Som udfører ufaglært arbejde	72,70 kr.
Som udfører faglært arbejde	83,00 kr.

Hvis du er i tvivl, om du skal lønnes for faglært eller ufaglært arbejde, kan din lokale HK-afdeling hjælpe dig. Kontakt HK på 7011 4545 eller hk@hk.dk.

UNGE OVER 18 ÅR

Som udfører ufaglært arbejde	134,90 kr.
Som udfører faglært arbejde	144,15 kr.

RENGØRINGS- ELLER SERVICEASSISTENT

Arbejder du med rengøring, er det **3F**, du skal være medlem af. 3F kan hjælpe, hvis du får problemer med arbejdet eller din chef. 3F kan også svare på spørgsmål og give dig gode råd om dine rettigheder. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk.

PRIVAT RENGØRING

UNGE UNDER 18 ÅR

Unge under 18 år **126,80 kr.**

UNGE OVER 18 ÅR

Startløn **157,75 kr.**

Præstationsløn **164,86 kr.**

TILLÆG

0-12 måneders brancheanciennitet Startløn

12-18 måneders brancheanciennitet Præstationsløn **5,54 kr.**

18-36 måneders brancheanciennitet Præstationsløn **8,30 kr.**

Efter 36 måneders brancheanciennitet Præstationsløn **10,30 kr.**

*Hvis du er faglært serviceassistent eller rengøringstekniker, kan du ikke få startløn.

For medarbejdere under 18 år gælder samme betaling som for medarbejdere over 18 år.

Undtagelsen er, hvis medarbejderen ikke er beskæftiget med præstationslønsopgaver. Dette vil sige, at arbejdet ikke egner sig for opmåling efter regler om præstationsløn. Så er lønnen 122,38 kr. Kontakt 3F, hvis dette bliver din løn.

HAR DU SPØRGSMÅL?

Få mere at vide om løn- og ansættelsesforhold i din lokale 3F-afdeling. Kontakt 3F på 70 300 300 eller 3f@3f.dk

FAGFORENINGER – HUSK AT MELDE DIG IND

HVORFOR SKAL DU VÆRE MEDLEM AF EN FAGFORENING?

Som medlem af en fagforening kan du få faglig og juridisk hjælp, hvis der skulle ske udfordringer i dit job.

Fagforeninger kender til lige præcis dit fag og arbejdsområde. Derfor er det også vigtigt, at du er medlem af en fagforening, der ved noget om det område, som du arbejder inden for.

HVAD KAN FAGFORENINGEN HJÆLPE DIG MED?

Din fagforening svarer på spørgsmål om løn, kontrakt, feriepenge, arbejdstider og andre rettigheder. Du kan altid ringe. Du får hjælp og juridisk rådgivning, hvis du får problemer på jobbet eller med din chef. Din fagforening kan også give dig gode råd om dine jobmuligheder. Du får adgang til spændende kurser, netværk og workshops – og ofte også gode priser på fx forsikringer og biografbilletter.

HVAD KOSTER DET AT VÆRE MEDLEM SOM UNG?

Priserne for at være medlem varierer afhængigt af, hvilken fagforening det er. Som ung er det ofte billigere at være medlem af en fagforening, end hvis man er voksen - og du kan få den samme hjælp.

HVILKEN FAGFORENING SKAL DU VÆLGE?

Det er altid en god idé at være medlem af den fagforening, der hjælper ansatte i den branche, du arbejder inden for. På de næste sider kan du læse om nogle af de fagforeninger, som du kan være medlem af. Er du i tvivl om, hvilken fagforening du skal vælge? Så kontakt Jobpatruljen på 8024 1010 eller jobpatruljen@jobpatruljen.dk.

FAGFORENINGER

3F – FAGLIGT FÆLLES FORBUND

3F er din fagforening, hvis du er:

- Ansat i en biograf
- Avisbud eller postbud
- Opvasker, tjener, eller hvis du har et helt tredje job på café, restauration eller hotel
- Arbejdsdreng- eller pige på et lager eller en fabrik
- Ansat i et landbrug eller et gartneri
- Ansat på et vaskeri eller er rengørings- eller serviceassistent
- Ansat indenfor bygge- og anlægsområdet.

Vi sikrer, at du får den rigtige løn og arbejder under ordentlige forhold som ung på arbejdsmarkedet. 3F hjælper dig, hvis du bliver fyret, hvis du ikke får din løn, eller hvis du oplever andet på din arbejdsplads, som du er utryg ved.

Som medlem kan du altid kontakte din lokale 3F-afdeling. Afdelingen kan hjælpe dig med udfordringer i forhold til dine løn- og arbejdsvilkår. Den kan blandt andet tjekke din lønseddel for at se, om du får den løn, der er aftalt i overenskomsten med din arbejdsgiver.

HVAD KOSTER DET?

Du kan blive medlem af 3F som fritidsjobber under 18 år for ca. 33 kr. om måneden. Prisen varierer lidt alt efter, hvilken lokalafdeling du er medlem af.

3F UNGDOM

Er du under 31 år, kan du deltage i mange forskellige aktiviteter med andre unge medlemmer af 3F. Vi laver kampagner for at få indflydelse på vores uddannelses- og arbejdsforhold.

VIL DU VIDE MERE?

Meld dig ind: www.3f.dk/optagelse
Aktiviteter og information: www.3fu.dk
Kontakt: 70 300 300

DANSK METAL

Dansk Metal dækker industrien, autobranschen, sølv- og guldsmedebranchen, bygge- og anlægsbranchen og it, tele og medier. Medlemmerne arbejder fx med biler, industrimaskiner, skibe, rør, smykker, it-systemer, computere, fly, tv, våben, hospitalsudstyr, film, motorcykler og meget andet.

Dansk Metal forhandler overenskomster, der sikrer ordentlige løn- og arbejdsforhold til medlemmerne. Er der overenskomst på din virksomhed, gælder den også for dig. Vi har i Dansk Metal et stærkt fagligt netværk for lærlinge, der hedder Metal Ungdom. I Metal Ungdom er der masser af sociale og faglige aktiviteter. Bl.a. kan du komme på weekendkurser i ting som 3D-print og økonomi eller deltage i andre sociale events som netværksweekenden, hvor du udover at lære noget nyt skaber netværk og venner for livet.

Dansk Metal er også med til at forme erhvervsuddannelserne på området, så du får den bedst mulige uddannelse. Som faglært tjener du godt, og virksomhederne mangler allerede faglærte. Så bliv lærling, tag en erhvervsuddannelse, og få:

- God løn under uddannelse
- Høj jobsikkerhed
- God løn som udlært
- Gode muligheder for at videreudanne dig.

Du kan læse mere om mulighederne ved en erhvervsuddannelse her: www.danskmatal.dk/erhvervsuddannelser.

VIL DU VIDE MERE:

www.danskmatal.dk
Kontakt: 3363 2000

FOA

Arbejder du i hjemmeplejen, i en kantine, på et hospital eller på en børne- og ungeinstitution? Så er et medlemskab i FOA det rette for dig. Som medlem i FOA får du adgang til en bred vifte af services, blandt andet hjælp til jobsøgning, spændende arrangementer og kurser, samt billig forsikring. I tilfælde, hvor du har problemer med ferie, løn, firing eller lignende, er FOA selvfølgelig altid klar til at hjælpe dig.

HVAD KOSTER DET?

Hvis du er under 18 år, er det gratis at være medlem af FOA. Er du elev, over 18 år og tjener mindre end 19.351 kr. om måneden, koster det 70 kr. om måneden at være medlem. Tjener du mere, skal du kontakte din lokale FOA-afdeling og høre, hvad det koster.

VIL DU VIDE MERE?

www.foa.dk

Kontakt: 4697 2626

FØDEVAREFORBUNDET NNF

Fødevareforbundet NNF er for alle, der arbejder i bageri, konditori, slagteri, mejeri, slagterbutik eller på en af de mange fabrikker, hvor man laver brød, chokolade, kager, slik, pålæg eller tobaksvarer.

Som ung er det fedt at have et fritidsjob og lækkert med lidt ekstra lommepenge. Desværre er løn- og arbejdsvilkår for ungarbejdere ikke altid, som de skal være.

Får du ikke weekendtillæg, selvom du burde, mangler feriepengene, eller er du generelt bare i tvivl om, hvad du skal have i løn? Så står vi klar til at hjælpe dig. Du kan også kontakte os, hvis du oplever, at dine arbejdsforhold ikke er helt sikre, eller du har været så uheldig at komme ud for en ulykke på dit arbejde.

HVAD KOSTER DET?

Hvis du er under 18 år, koster det kun 50 kr. om måneden at være medlem af Fødevareforbundet NNF – og det betaler sig.

VIL DU VIDE MERE?

www.nnf.dk

Kontakt: 3818 7272

HK DANMARK

Arbejder du i supermarked, kiosk, butik, på et kontor, lager eller en servicestation? Så er det fagforeningen HK, som bedst kan hjælpe dig.

Vi kender din overenskomst og lovgivningen og kan rådgive dig om dine rettigheder og pligter på fritidsjobbet, fx løn, ansættelseskontrakt, ferie, arbejdstid, sygdom og arbejdsmiljø.

Har du problemer på fritidsjobbet, står vi klar til at finde en løsning sammen med dig.

FLERE FORDELE

Som medlem af HK får du også adgang til studie- og jobrelevante kurser, billige forsikringer og arrangementer.

HVAD KOSTER DET?

Du kan blive medlem for 95 kr.* om måneden, hvis du er under uddannelse.

Læs mere om medlemskab: www.hk.dk/blivmedlem

* Et medlemskab til 95 kr. sikrer dig juridisk og faglig hjælp. Du skal dog have betalt kontingent i 3 måneder, før du kan gøre brug af den juridiske hjælp.

VIL DU VIDE MERE?

www.hk.dk/ungdom
Kontakt: 7011 4545

KONTAKT JOBPATRULJEN

OG FÅ SVAR PÅ DINE SPØRGSMÅL OM REGLER OG RETTIGHEDER I FRITIDSJOBDET

→ Scan QR-koden, og prøv Jobpatruljens chatbot

www.jobpatruljen.dk

JOBPATRULJENS HOTLINE

RING 8024 1010

JOBPATRULJENS BREVKASSE

jobpatruljen@jobpatruljen.dk